

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/133/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7917208731
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Galdunová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7917208731.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Galdunovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Zuzany Stolárovej v spore žalobcu: G. Š., nar. X.X.XXXX, bytom W.P. XXX/XX, E., právne zastúpeného JUDr. Emíliou Širotníkovou, advokátkou, so sídlom v Trebišove, Hviezdoslavova 1018, proti žalovaným: 1/ G. U., t.č. neznámy pobyt, 2/ D. U., t.č. neznámy pobyt, obaja zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdkova cesta 36, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trebišov zo dňa 17. apríla 2018 sp.zn. 6C 35/2017

rozhodol:

Zrušuje rozsudok Okresného súdu Trebišov zo dňa 17. apríla 2018 č.k. 6C 35/2017-90 a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) rozsudkom zo dňa 17.4.2018 č.k. 6C 35/2017-90 určil, že žalobca je výlučným vlastníkom pozemku v katastrálnom území E., obec E., okres X., evidovanom v kat. nehnuteľností na LV č. XXXX ako parcela registra „E“, parcelné číslo 194 - záhrady o výmere 657 m², ktorej v geometrickom pláne Andape - geo, s.r.o., H. č. 55/2015 vyhotovenom dňa 04.12.2015, overenom dňa 06.12.2015 zodpovedá parcela registra „C“, parcelné číslo 25/1, záhrady o výmere 657 m² (I.) a stranám sporu náhradu trov konania nepriznal (II.).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca pôvodne domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom parcely č. 194 (záhrada 657 m²) na LV č. XXXX k.ú, E., vedenej v Geometrickom pláne Andape - geo, s.r.o. H. č. 85/2015 zo 04.12.2015, overeného 07.12.2015 a 16.12.2015 pod číslom G1-408/2015, ako parc. č. 25/1 (záhrada 657 m²). Dňa 13.04.2018 doručil žalobca súdu podanie, ktorým opravil formálne chyby v písaní a označení, ktoré boli v žalobnom petite a navrhol, aby výrok súdu znel tak, že žalobca je výlučným vlastníkom pozemku v katastrálnom území E., obec E., okres X., evidovanom v kat. nehnuteľností na LV č. XXXX ako parcela registra „E“, parcelné číslo 194 - záhrady o výmere 657 m², ktorej v geometrickom pláne Andape - geo, s.r.o., H. č. 55/2015 vyhotovenom dňa 04.12.2015, overenom dňa 06.12.2015 zodpovedá parcela registra „C“, parcelné číslo 25/1, záhrady o výmere 657 m². Podanie žaloby odôvodnil tým, že žalovaní sú vedení ako podieloví spoluvlastníci parcely č. 194 (záhrada 657 m²) v k. ú. Parchovany na LV č. XXXX, každý z nich v podiele 280/560-tín, teda 1-iny tohto pozemku. Keďže pobyt žalovaných je dlhodobý neznámy je vedený ako ich zástupca na LV č. XXXX, Slovenský pozemkový fond. Zápisy v časti B) na LV č. XXXX ohľadne skutočných vlastníkov pozemku však nezodpovedajú skutočnosti. Žalovaní ako manželia síce nadobudli vlastníctvo pozemku titulom skutočnej držby v roku 1946, ale odvtedy už došlo postupne k takým zmenám v osobách vlastníkov, na základe ktorých je t. č. výlučným vlastníkom tohto pozemku žalobca. Žalovaní sú príbuznými starého otca žalobcu, N. U.. Žalovaný G. U. je bratom starého otca, žalobcu, N. U.. Už v čase nadobudnutia vlastníctva sa žalovaní na Slovensku nezdržovali, žili v Amerike, čo je preukázané dokumentáciou zo spisu č.d. 307/46 a aj v konaní č.d. 307/46 vtedajšieho Okresného súdu Sečovce, kde boli zastúpení splnomocneným zástupcom. Z vyššie uvedených dôvodov po roku 1946 prenechali žalovaní pozemok,

parcela č. 194, starým rodičom žalobcu, N. U. a jeho manželke N. U.. Odvtedy až doposiaľ bol pozemok výlučne v užívaní najprv starých rodičov žalobcu, neskôr matky žalobcu, D. Š., rod. U., od ktorej nadobudol do držby tento pozemok žalobca. Tento pozemok bol súčasťou rodinnej usadlosti starých rodičov žalobcu, ktorú tvoril jeden celok (dom, dvor ako parc. č. 195 a tiež záhrada ako parcela č. 194). Išlo o pozemkový celok totožný s terajším stavom identifikovaný Geometrickým plánom č. 85/2015 zo 04.12.2015. Vyššie uvedenú usadlosť užívali a mali v oprávnenej držbe postupne starí rodičia žalobcu, jeho matka a od roku žalobca. Usadlosť pozostávala z dvora a zastavanej plochy ako parcely č. 195 a záhrady za dvorom ako parcely č. 194. Starí rodičia žalobcu boli vedení ako vlastníci parcely č. 195. Po smrti starého otca , stará matka žalobcu N. U. aj s ujom žalobcu (brat matky žalobcu) N. v roku 1962 darovali matke žalobcu celú pozemkovú usadlosť. Darovacia zmluva bola uzavretá na Štátnom notárstve v Michalovciach pod číslom N 312/62 dňa 07.04.1962. Pôvodnej parcele č. 195 t.č. zodpovedajú v katastri nehnuteľnosti na LV č. XXX parcely č. 22 (zastavaná plocha 559 m²), č. 23 (záhrada 63 m²) a č. 24 (záhrada 122 m²). Na LV č. XXX je žalobca vedený ako výlučný vlastník domu č.s.XXX a parcel č 22, 23 a 24. Žalobca ďalej v žalobe uviedol, že v darovacej zmluve sa síce uvádza iba darovanie parcely č. 195, ale v skutočnosti bola matke žalobcu darovaná aj parcela č. 194 ako záhrada. Do darovacej zmluvy sa parcela č. 194 nemohla uviesť lebo v pozemkovej knihe boli ako vlastníci vedení žalovaní v 1. a 2. rade, hoci v skutočnosti na základe oprávnenej držby od roku 1946 skutočnou vlastníčkou po smrti starého otca už bola len stará matka na základe vydržania podľa Občianskeho zákonníka účinného od 1.1.1951 do 31.3.1964. Od roku 1962 parcelu č. 194 užívala ako oprávnený držiteľ matka žalobcu. Stará matka žalobcu zomrela 21.1. 1964.

3. Právne vec posúdil podľa § 129 ods. 1, 2, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ). Mal za to, že od roku 1946 žalovaní evidovaní ako vlastníci pozemku pozemok neužívali. Toto potvrdzuje správa Obce Parchovany z 5.1.2018, podľa ktorej obyvatelia obce Parchovany žalovaných nepoznajú. Od roku 1946 pozemok užívali výlučne N. U., brat žalovaného G. U.Á., aj so svojou manželkou N. U.. Po nich užívala pozemok od roku 1962 ich dcéra D. Š. rod. U. a od roku 1977 žalobca G. Š., syn D. Š.Č. rod. U..

4. Konštatoval, že v žalobe a pripojených citovaných listinných dôkazoch sú uvádzané, potvrdené a preukázané všetky skutočnosti ohľadne dôvodu prechodu dispozičných práv k pozemku na vyššie uvádzané osoby. Išlo o prechod bezplatným odovzdaním medzi blízkymi príbuznými - súrodencami a následne potomkami. Žiadne iné osoby si od osôb uvedených vyššie za obdobie viac ako 70 rokov neuplatnili žiadne nároky na pozemok, išlo o pokojné a nikým nerušené právo držby pozemku osobami vyššie uvedenými. K prechodu práva držby od roku 1946 na uvedené osoby dochádzalo faktickým bezodplatným odovzdaním (darovaním verbálnymi prejavmi). Prechod práva držby je preukázaný faktickým pokojným a nerušeným užívaním pozemkov po dobu viac ako 70 rokov. Túto skutočnosť mal súd potvrdenú priloženými čestnými prehláseniami. V prípade pochybností platí, že držba je vzhľadom na všetky okolností oprávnená.

5. Súd bol toho názoru, že zástupca žalovaných nepredložil žiadny dôkaz, ktorý by bol spôsobilý spochybníť alebo vyvrátiť tvrdenia žalobcu a obsah predložených listinných dôkazov. Obsah podaní zástupcu žalovaných je v polohe úvah a hypotéz označených výrazom „čo ak to mohlo byť inak“. Dôvodil, že od zástupcu žalovaných sa očakáva skôr ústretový postoj k tomu, aby majetok ostal naďalej v dispozičnej sfére rodinných príslušníkov žalovaných, ktorých zastupuje ako neznámych vlastníkov. Doterajšie podania zástupcu žalovaných skôr svedčia o tom, že koná v rozpore s ich záujmami, hoci jeho postavenie je založené na ochrane záujmov osôb, ktoré zo zákona zastupuje.

6. Z predložených listín a výsluchu žalobcu súd zistil, že pozemok ako parc. č. 194 je umiestnený ako posledný v rade pozemkov za sebou, ktorý rad začína od obecnej komunikácie dvorom ako parc. č. 22, za dvorom záhrady parc. č. 23 a č.24 a za nimi parc. č. 194. Všetky uvedené pozemky boli a sú rodinným majetkom rodiny U.. Ako je uvedené v geometrickom pláne, na parc. č. 194 je prístup jedine cez parc. č. 22, 23 a 24. Takéto polohové usporiadanie pozemkov a blízke príbuzenstvo vlastníkov pozemkov jednoznačne potvrdzuje, že žalovaní mohli mať jednoznačný záujem prenechať do držby parc. č. 194 iba tým osobám, ktoré v tom čase boli vlastníkami pozemkov teraz evidovaných pod č. 22, 23, a 24, Touto osobou bol brat žalovaného, otec matky žalobcu.

7. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 spolu s § 262 ods. 1 CSP.

8. Proti uvedenému rozsudku podali žalovaní, zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/, pretože súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhli, aby aby odvolací súd napadnutý rozsudok v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne, prípadne, aby rozsudok zrušil a vrátil vec súdu na ďalšie konanie. Nestotožnili sa so záverom súdu, že boli splnené podmienky pre vydržanie predmetnej parcely, keďže súd prvej inštancie vôbec neuviedol, na základe akých dôkazov dospel k týmto záverom. V prvom rade žalobca bol povinný preukázať v zmysle konštantnej judikatúry NS SR existenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu, pretože dlhodobá držba nehnuteľnosti bez toho, aby bola preukázaná skutočnosť, ktorá mohla v žalobcoch vyvolať presvedčenie, že sa stali vlastníkmi nehnuteľnosti nepostačuje pre ustálenie splnenia podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Súd v danom prípade nevyvodil skutkové zistenia, ktorými by bolo možné zistiť, kto, kedy a hlavne na základe akého právneho titulu vstúpil do držby predmetnej parcely. SPF má za to, že žalobca svoj dobromyseľný vstup do držby predmetnej parcely nepreukázal, a to ani vo vzťahu k jeho právnym predchodcom. Existencia rodinného domu, nachádzajúceho sa na jednej zo susedných parciel a užívanie rodinného domu, ani užívanie susedných parciel nemôže preukazovať splnenie podmienok vydržania vlastníckeho práva k predmetnej parcele. SPF namietalo konštatovanie súdu, v zmysle ktorého SPF konal v rozpore so záujmami žalovaných, pretože v celom konaní iba bráni ich vlastnícke právo k predmetnej parcele. Odvolatelia ďalej zdôraznili, že dôkazné bremeno je na strane žalobcu a práve žalobca nepredložil žiadnu písomnú listinu, ktorá by bola právnym titulom pre vstup do dobromyseľnej držby, pričom žalobca je povinný preukázať existenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu a samotný užívateľ vzťah nepostačuje na vydržanie predmetnej parcely. Tvrdenie súdu, že k prechodu práva držby od roku 1946 na právnych predchodcov žalobcu dochádzalo faktickým bezodplatným odovzdaním, nie je ničím odôvodnené a je v rozpore s platnou judikatúrou. Tu poukázal napr. na uznesenie NS ČR 22 Cdo 61/2001, R 74/2015 a rozsudok KS v Prešove 6 Co 118/2012. Opakovane teda odvolatelia poukázali na to, že bez splnenia jednej zo základných podmienok vydržania, a to preukázania titulu chopenia sa držby, t.j. objektívne oprávneného dôvodu nadobudnutia držby vo vzťahu k predmetnej parcele. Nemožno konštatovať, že došlo k prechodu práva držby. Namietali konštatovanie súdu, že žalovaní mohli mať jednoznačný záujem prenechať do držby predmetnú nehnuteľnosť osobám, ktoré v tom čase boli vlastníkmi pozemkov, teraz evidovaných pod parc. č. DKN č. 22, 23 a 24 kat. úz. Parchovany a rozsudok nemôže obstať a netvorí základ pre spravodlivé rozhodnutie o nárokoch strán sporu.

9. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhli, aby odvolací súd rozsudok v celom rozsahu potvrdil, pretože považujú toto rozhodnutie za správne a naopak odvolanie považujú za nedôvodné. Nestotožňujú sa s tvrdením odvolateľa, že sú povinní preukázať existenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu, naopak majú za to, že práve inštitútom vydržania môžu zhojiť aktuálne existujúci stav. Zdôraznili, že sporný pozemok bol po dlhé roky súčasťou rodinnej usadlosti starých rodičov a neskôr matky žalobcu a stále šlo o celok ako taký - dom, dvor, záhrada. Tieto pozemky mali podľa žalobcu v oprávnenej držbe najprv jeho starí rodičia, neskôr jeho matka a od roku 1977 on sám. O tom, že pozemky sú chápané ako jeden celok svedčí aj skutočnosť, že aj obcou je vyrubovaná miestna daň za tieto pozemky spolu za obe parcely žalobcov a tento daň platí. Od roku 1946 si nikto nikdy nijakým spôsobom neuplatňoval žiadne právo či už vlastnícke alebo užívacie k predmetnému pozemku. Poukázal na uznesenie NS SR sp.zn. 5 Cdo 87/2010, v zmysle ktorého vydržanie je osobitný, originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom. Vydržanie hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu, napr. v prípade neplatnosti zmluvy alebo, ak tu výnimočne titul vôbec nie je.

10. Žalovaní v odvolacej replike a žalobca v odvolacej duplike zotrvali na svojich predchádzajúcich stanoviskách.

11. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaných ako podané včas oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaných je dôvodné.

12. Rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a tým došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Týmto nesprávnym procesným postupom súd znemožnil žalovaným, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, čím je naplnený dôvod pre zrušenie rozsudku v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b/ CSP.

14. Podľa ust. § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Rozsudok musí obsahovať odôvodnenie v súlade s citovaným zákonným ustanovením, pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vysporiada i so špecifickými námietkami strany sporu. V odôvodnení sa súd rozhodujúci o uplatnenom nároku musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal; niet v ňom miesta pre dohady a domnienky. Súdne rozhodnutie musí preto obsahovať stručný a jasný výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku. Odôvodnenie má byť prostriedkom kontroly správnosti rozhodnutia nielen pre súd, ktorý ho vydal, ale aj pre súd, ktorý ho bude preskúmavať v dôsledku opravného prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

16. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že o nepreskúmateľný rozsudok ide vtedy, ak dôvody neobsahuje alebo sú nezrozumiteľne podané. Odôvodnenie musí byť úplné v zmysle, že sa vysporiada so všetkými otázkami riešenými v konaní a musí byť v súlade s výrokom. Súd rozhodujúci o uplatnenom nároku sa teda musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho závery musia byť dostatočne vysvetlené.

17. Odvolaním napadnutý rozsudok uvedené náležitosti nemá. Odôvodnenie rozsudku nie je dostatočné, pretože sa v ňom jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom nevyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Stranám sporu súd nezrejmil svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, zo skutkových zistení nevyvodil právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby strany sporu nemuseli hľadať odpovede na nastolenú problematiku v rovine dohadov a tak, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú. Zároveň nepodal výklad právneho posúdenia skutkového stavu podľa relevantných hmotnoprávných zákonných ustanovení. Z týchto dôvodov odvolací súd musí konštatovať, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je obhájiteľné, v dôsledku čoho je rozsudok nepreskúmateľný.

18. Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva žalobcu na základe vydržania predmetnej nehnuteľnosti. Žalobca svoj nárok odôvodňuje tým, že dlhodobo už od roku 1946 jeho rodina užíva predmetnú nehnuteľnosť, a to konkrétne najprv jeho starí rodičia, následne jeho matka a od roku 1977 on sám.

19. Je potrebné v prvom rade poukázať na to, že nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním nebolo možné v priebehu celého tohto obdobia vzhľadom na rozličnú právnu úpravu v jednotlivých obdobiach. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním bola opätovne zavedená s účinnosťou od 1.4.1983 (novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 131/1992 Zb.), pričom rozsah subjektov vydržania bol ale obmedzený, pretože napr. nebolo možné vydržať vlastnícke právo k pozemkom (výnimku tvorili pozemky, ku ktorým by sa mohlo zriadiť právo osobného užívania, ktoré vydržal v prospech štátu občan za určitých podmienok). Vydržanie vlastníckeho práva k pozemkom umožnila aj novela Občianskeho zákonníka uskutočnená zákonom č. 509/1991 Zb. účinná od 1.1.1992.

20. Vždy je preto potrebné ustáliť, kedy malo dôjsť k vydržaniu vlastníckeho práva, na základe ktorej právnej úpravy a kým.

21. Ďalej je potrebné uviesť, že vo všeobecnosti, aby mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva v dôsledku kvalifikovanej držby veci, musia byť splnené zákonné podmienky, ktorými sú jednak spôsobilý predmet vydržania, uplynutie zákonom stanovenej doby a najmä, musí sa jednať o držbu oprávnenú, pod ktorou vo všeobecnosti treba rozumieť faktické ovládanie veci, spojené s vôľou nakladať s ňou ako so svojou v dobrej viere, že držiteľovi táto vec patrí. Pri oprávnenej držbe musí byť teda držiteľ dobromyseľný, ktorú dobromyseľnosť treba vždy hodnotiť objektívne, a to nielen z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa veci. Dobrú vieru treba chápať ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí, musí byť preto podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo, a to nielen pri jeho vstupe do držby, ale po celú vydržaciú dobu, dôvodné.

22. Pri rozhodovaní a posudzovaní dobromyseľnosti držby preto súd musí vždy posudzovať všetky konkrétne okolnosti prípadu a ustáliť, kedy a na základe akých skutočností došlo k takému stavu, že držiteľ bol v dobrej viere, že mu vec patrí. Je preto nevyhnutné stanoviť, akým titulom sa vec dostala do užívania dobromyseľného držiteľa, a teda kedy nadobudol psychický stav-pocit, že vec užíva oprávnene ako vlastnú. Pokiaľ následne potom dochádza k prevodu užívania takejto nehnuteľnosti na právnych nástupcov oprávneného držiteľa, je nevyhnutné, aby súd okrem konštatovania, že došlo k takémuto ústnemu odovzdaniu užívania aj jednoznačne ustáliť, ktorá osoba bola takýmto prvým oprávneným držiteľom a na základe akých skutočností.

23. Súd prvej inštancie v odôvodnení po citácii ustanovení vzťahujúcich sa na nadobudnutie vlastníctva vydržaním iba konštatoval, že v žalobe a pripojených citovaných listinných dôkazoch sú uvádzané, potvrdené a preukázané všetky skutočnosti ohľadne dôvodu prechodu dispozičných práv k pozemku na vyššie uvádzané osoby, nekonkretizoval však žiadne listinné dôkazy osvedčujúce titul nadobudnutia. Zároveň uzavrel, že šlo o prechod bezplatným odovzdaním medzi blízkymi príbuznými - súrodencami a následne potomkami.

24. V danom prípade odvolateľ dôvodne namieta, že súd prvej inštancie vôbec neskúmal vyššie uvedené zákonné podmienky a neuzavrel, kto a na základe akého titulu, kedy (na základe akej právnej úpravy) predmetnú nehnuteľnosť vydržal.

25. Nemožno považovať za dostatočné konštatovanie, že dochádzalo k bezplatnému odovzdaniu medzi blízkymi príbuznými a dlhodobému užívaniu predmetnej nehnuteľnosti právny nástupcami.

26. Nedostatočným spôsobom sa súd prvej inštancie vysporiadal aj s námietkami žalovaných, že v roku 1946 pôvodní vlastníci predmetnej nehnuteľnosti splnomocnili na svoje zastupovanie tretiu osobu za účelom nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, k čomu potom došlo a o čom svedčia aj predložené listinné dôkazy. Preto je relevantná námietka, že pokiaľ mali záujem vlastnícke právo následne previesť na iné osoby, mohli tak uskutočniť podobným spôsobom, teda rovnako mohli za tým účelom splnomocniť tretiu osobu, aby ich pri tomto úkone zastupovala, čo však v danom prípade nebolo realizované, resp. nebolo to preukázané (súd sa ani nezaujímal prečo sa tak nestalo). Ako nedostatočné a nezrozumiteľné sa javí odvolaciemu súdu konštatovanie súdu prvej inštancie, že po roku 1946 vlastníci prenechali pozemok, ktorý je predmetom tohto konania starým rodičom žalobcu.

27. Nedostatočne sa súd prvej inštancie vysporiadal aj s tou skutočnosťou, že žalobcovi a jeho právnej predchodkyni - matke N. U. muselo byť zrejmé, že predmetné nehnuteľnosti nie sú ich v ich vlastníctve, resp., že nie sú vysporiadané, a to aj s poukazom na tú skutočnosť, že neboli ani predmetom darovacej zmluvy, ani žiadnych iných právnych úkonov, ktorými sa prevádzalo v rámci rodiny vlastníctvo k ostatným nehnuteľnostiam. Už z uvedeného muselo byť osobám účastným na týchto právnych úkonoch zrejmé, že nedochádza aj k prevodu vlastníctva práve k predmetnej nehnuteľnosti súčasne s prevodom ostatných parciel, tvoriacich žalobcom tvrdený jeden spoločne užívaný celok. Uvedené skutočnosti nemožno opomenúť, naopak tieto si vyžadujú dôslednejšie preskúmanie a vysvetlenie zo strany žalobcov, ktorý tvrdia nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.

28. Odvolací súd poukazuje aj na uznesenie NS SR sp.zn. 4 Cdo 361/2012 (R 74/2015), v zmysle ktorého právnej vety oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme.

29. Jedným zo základných predpokladov oprávnenej držby je dobrá viera držiteľa, že mu vec alebo vykonávanie práva patrí. Dobrá viera je psychický stav držiteľa; takýto držiteľ sa domnieva, že mu vec vlastnícky patrí, hoci v skutočnosti tomu tak nie je. Dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené a musí trvať po celú vydržaciú dobu. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery, sú spravidla skutočnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia veci (práva) a svedčiace o poctivosti nadobudnutia, t.j. tzv. titulu uchopenia sa držby (objektívne oprávnený dôvod nadobudnutia držby). Oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existujúci právny dôvod; postačí, aby bol daný aj domnelý (putatívny) právny dôvod. Pôjde však vždy o to, aby držiteľ bol so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu taký právny dôvod svedčí. Pre vydržanie treba do doby oprávnenej držby započítať aj dobu pred 1.1.1992 (rozsudok NS SR sp.zn. 2 Cdo 207/2005; R 3/2013).

30. Odvolací súd zdôrazňuje, že súdna prax jednoznačne ustálila (rozhodnutie NS SR sp.zn. 4 Cdo 283/2009, publikované ako judikát R 73/2015), že oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka, v znení do 31.12.1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (Notársky poriadok). Najvyšší súd ustálil, že pokiaľ do uvedeného dňa niekto vstúpil do držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohol byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je ich vlastníkom, aj keď subjektívne mohol byť o svojom vlastníctve presvedčený. Požiadavka, aby zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci boli registrované štátnym notárstvom, bola v Občianskom zákonníku upravená jasne a jednoznačne vymedzená v ust. § 134 ods. 2 (v znení platnom do 31.12.1991) tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva.

31. Aj Ústavný súd zdôraznil, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenia alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie (Nález Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 484/2015; R 48/2018).

32. V kontexte uvedeného odvolací súd zdôrazňuje, že nestačí iba konštatovať dlhodobé užívanie nehnuteľnosti, ale jednoznačne je potrebné skúmať konkrétne okolnosti, ktoré viedli držiteľa k presvedčeniu o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol.

33. V danom prípade súd prvej inštancie takýmto spôsobom nepostupoval, neustálil, kedy, kto a na základe akých skutočností nadobudol takéto presvedčenie, a preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné.

34. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu s tým, že po vrátení veci bude jeho úlohou skúmať konkrétne okolnosti vstupu do držby v zmysle vyššie uvedených úvah. Bude potrebné ustáliť, ktorá osoba (právny predchodca žalobcu alebo žalobca) vstúpila do držby a kedy uplynula potrebná zákonom stanovená doba, potrebná pre vydržanie. Súd tak ustáli, kedy došlo k vzniku vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti (ak k nemu došlo na strane žalobcu alebo jeho právneho predchodcu), pričom sa vysporiada so všetkými námietkami žalovaného. Až následne bude možné opakovane vo veci rozhodnúť, pričom súd svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby spĺňalo všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle ust. § 220 CSP.

35. V novom rozhodnutí rozhodne nanovo o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania.

36. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).